

A Nemzetközi Térképészeti Társulás (ICA) első afrikai közgyűlése és konferenciája

Dr. habil Papp-Váry Árpád¹–Pokoly Béla²

¹ügyvezető igazgató, Cartographia Kft.;

az ICA Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke

²vezető főtanácsos, FVM Földügyi és Térképészeti Főosztály; az ICA MNB titkára

Térképészeti renszansz címen szervezte meg a Nemzetközi Térképészeti Társulás 21. nemzetközi konferenciáját és 12. közgyűlését Durbanban (Dél-Afrikában). A konferencia előtti héten több színhelyen (Cape Town, Stellenbosch, Pretoria, Durban) rendeztek bizottsági üléseket és munkamegbeszéléseket. A konferencián hét magyar vett részt, köztük *Papp-Váry Árpád* és *Zentai László* MFTTT, *Pokoly Béla* FVM, *Dutkó András* ELTE TTK Térképtudományi Tanszék, *Sárközy Ferenc* BME, *Hargitai Henrik* ICA támogatással (*1. táblázat*).

A konferencia színhelyéről

A Dél-afrikai Köztársaság területe (1,2 millió km²) nagyobb, mint Franciaország, Németország és Olaszország együttes területe. Népessége 44 millió fő. A világ arany-, platina-, króm-, vanádium-termelésének első helyein áll. Kiemelkedő vasérc-, mangán- és feketeszén-bányászata mellett további 50 ásvány esetében, az antimontól az uránércig a világ termelés élvonalában van. A gyémánt világpiaci ára az országban kibányászott mennyiségtől függ. Az elmúlt években a Fokváros közelében feltárt olajmezők ellenére kőolajból erősen importfüggő.

A jelentős természeti gazdagság, a világkereskedelemben is számottevő mezőgazdaság és a kontinentális viszonylatban kiemelkedő feldolgozóipar ellenére, a 3000 USD körüli egy főre jutó GDP csak Afrikában számít magasnak.

A Dél-afrikai Köztársaság az apartheid (a jogtól megfosztott színes bőrűek) több évtizedes, zsákutcába torkolló politikája után a 80-as évek legvégén kezdte meg a rendszer megváltoztatását. A børszín alapján hozott megkülönböztető törvények hatályon kívül helyezését követően, az ún. „tárgyalásos forradalom” keretében a Nobel-békedíjas *W. de Klerk* és *N. Mandela* vezetésével, majd az 1994. évi alkotmánnyal és választásokkal megteremtették – *Desmond Tutu* püspök meghatá-

rozása szerint – a „szivárványszínű nemzetet”, a fehérek, feketék, ázsiaiak egyenlőségén alapuló államot. Az első választás jogilag meglehetősen ad-hoc jelleggel zajlott le. Mindenki bármelyik szavazóhelyiségben leadhatta szavazatát abban a tartományban, ahol lakott. A szavazás tényét kézfeje adott, napokig lemoshatatlan pecsét mutatta. A szavazás sikeres volt, de nyilvánvalóvá vált, ilyen módon nem lehet még egy választást lebonyolítani. Az 1999. évi választás előtt két évvel, 1997 júniusában határozták el a népszámlálási és választási körzetek összehangolását, a választásra

Résztevő országok száma	68
Résztevők száma	810
Ebből dél-afrikai	249
Magyar résztvevők száma	7
Szakmai kiállítók száma	30
Térképet kiállító országok száma	33
Gyermekrajz versenyen résztvevő országok száma	31
Előadások száma	350
Magyar előadások száma	3

1. táblázat Néhány adat a konferenciáról

jogosultak megállapítását. A Statisztikai Hivatal, a Földmérési és Térképészeti Hivatal, a Választási Bizottság közös programot dolgozott ki. 500 földmérő határozta meg GPS vevőkkel a 91000 népszámlálási körzet határait. A digitális térképek alapján megtörtént a népszámlálás, majd a népességi adatok ismeretében az állami szervezetek együttműködésével jelölték ki a 18 millió választó jogú polgár részére a 15 000 választási körzetet. Annyira jelentősnek ítélik meg ezt a munkát, hogy a konferencia megnyitó beszédében is erről számolt be a munkát szervező egykori alkotmánybíró (*Kriegler, Johann*). Az iskolákban ma kötelező egyenruhában együtt tanulnak a fehér gyerekek a

feketékkel. Napjainkban pozitív diszkriminációval erősítik a fekete népesség gazdasági hatalmát. Például az orvosi egyetemeken a fehérek felvételi ponthatára 95, a színészbőrűeké 65. Nyugdíjkor előtt öt évvel teljes nyugdíjjal elküldik a fehér állami alkalmazottakat, hogy színészekkel tölthessék be a helyüket.

A kiegyenlítődés folyamatát nehezíti a tanulatlan munkanélküliek, a nagyvárosok peremein bádoggvárosokban összezsúfolódók tömegei. Ezek számát növelik a szomszédos országokból illegálisan bevándorlók is. A nyomornegyedek fiatal lakói rablásból tartják fenn magukat, veszélyeztetve a helyieket és a turistákat.

A konferencia színhelye a keleti parton fekvő Durban városa volt. Durban az ország harmadik legnagyobb városa és legnagyobb kikötője. A XIX–XX. század fordulóján épült, London belvárosát idéző városmagot amerikai stílusú felhőkarcolók koszorúja övezi. Ebben a városban él a Dél-afrikai Köztársaság legnagyobb hindu közössége is. A várost nyomornegyedek veszik körül. A közbiztonság Johannesburg után itt a leggyengébb. A konferencia szervezői, tudva ezt, egész nap buszszal szállították a résztvevőket a konferenciaközpont és szálláshelyeik között, félve az utcai támadásoktól. Azok közül, akik bátran fényes nappal egyénileg nekivágtak a városnak, többeket kiraboltak. A városok rossz közbiztonságával szemben a vidék biztonságos. A konferencia-turizmust nem tudják vidékre irányítani, de az egyéb turizmus fő színhelyei a vidék csodálatos tájai, vadállatokkal teli nemzeti parkjai.

Az országban 11 hivatalos nyelv létezik, de csak négy igazán elterjedt. Az egykori holland telepesek (búrok) nyelvéből kialakult afrikaans és az angol mellett két nagy bantu nyelv: a KwaZulu-Natal tartományban és Johannesburg környékén elterjedt zulu és a déli partvidéken beszélt xhosa (ejtsd: koza) a fő nyelvek. Minden nyelv latin betűs írású, de a helyi nevek kiejtését külön meg kell tanulni. Így például a Durban közelében lévő, egy tüskés kúszónövény zulu neve után Hluhluwe Nemzeti Park egyszerűen „susluvé”-nak ejtendő. Az afrikaans azonban egyre jobban visszaszorul: már az apartheid idején is sok fekete tüntető kötelező tanítása ellen, ma pedig úgyszólván csak a nem-angol eredetű fehér lakosság beszéli. (Megjegyezzük, hogy az utóbbi népcsoportra ma már az országban sem az egykori búr [boer, szó szerint: paraszt], sem az apartheid rendszer végéig alkalmazott afrikáner jelző nem használható.)

A nemrég kialakult nemzeti jelképekre egy példa: a megnyitó ünnepségen egy fekete énekesnő zulu, xhosa, afrikaans és angol nyelven elénekelt a nemzeti himnuszt. A szöveget amerikai szokás szerint kivetítették a háttérre. Így jól érzékelhetők voltak a leírt és énekelt (kissé improvizált) szöveg közötti különbségek.

Előadások

A konferenciára készített tanulmánykötet 350 előadást tartalmaz. Ebből 178-at poszter előadás-ként hirdettek meg. A valóságban a poszter előadások ugyanúgy előadótermekben, elnökök előtt zajlottak, mint a többi előadás. Poszterszerű kiállítás és az előadóval való közvetlen beszélgetés elmaradt. Így nem sok értelme volt az előadások és poszter előadások megkülönböztetésének a programban. Az előadásokat 29 témacsoportba foglalták. Az ICA összes bizottsága és a fontosabb térkép-csoportok (tengeri térképészet, vakok térképei stb.) adták a témák elnevezéseit. A 29 csoport alapján fejlődési irányokat, új témák előtérbe kerülését nehéz megállapítani. Az általunk kialakított 11 összevont témakörből (2. táblázat) azonban megállapítható, hogy a térbeli adatok szerkezete, megosztása, az adatszabványok, az adatbá-

Térbeli adatok	28
Internet és a térképészet	24
Térképészeti elmélet, generalizálás	16
Térképészeti termelés	15
Térképészet és a GIS	12
Nemzeti és regionális atlaszok	12
Térképészeti oktatás, képzés	11
Térképezés úrfelvételekből	8
Térképészet és a gyerekek	8
Földrajzi nevek	8
Térképtörténet	8
Különböző térképtípusok	32
Összesen	182

2. táblázat Az előadások témák szerinti megosztása (poszter előadások nélkül)

zisok kérdései a szakma érdeklődésének az előtérben állnak. Másik figyelmet kiváltó téma az internet és a térképészet kapcsolata. Afrikára, mint helyszínre való tekintettel kaptak hangsúlyt a nemzeti és a regionális atlaszok és a térképészeti gyakorlati kérdései. A többnyelvű, így egy-egy földrajzi objektumnak több nevét is ismerő és

használó Dél-afrikai Köztársaság igényét tükrözte a földrajzi nevek kérdésének a megvitatása.

A budapesti konferencia óta először sikerült a szervezőknek elérniük, hogy csak annak az előadását állították be a programba, aki előzőleg befizette a részvételi díjat. Így szinte minden előadó jelen volt a konferencián, alig volt elmaradt előadás. Az előadóktól már a konferencia előtt elkérték tanulmányaik digitális változatait, és azt ellenőrzés után a központi szerverre helyezve, onnan vetítették ki az előadások alatt. Így a hibás technika miatt nem volt bosszankodás, várakozás, szemléltetés nélküli előadás. Ez a konferencia egyik jelentős új vívmánya volt.

Térképkiállítás

A nem biztonságos környezet miatt a konferencia helyszínén kapott mindenki, önkiszolgáló alapon ebédet. Az ételek tárolására kialakított hely az óriási kiállítócsarnok közepét foglalta el. Mivel itt volt a térképészeti cégek kiállítása is, viszonylag kevés hely maradt a térképkiállításra. A könyvek, atlaszok bemutatására csak néhány asztal állt rendelkezésre. A falfelületek elosztása számunkra elég logikátlannak tűnt. Oroszország csak falitérképet hozott a kiállításra. Ezek bemutatásához a 2,20 cm magas, egy méter széles paravánokból 21 métert bocsátottak a rendelkezésükre. Ennél nagyobb falfelülete csak Spanyolországnak volt (23 m). USA, Dél-Afrika, Kanada, Horvátország, Svédország, Japán, Lengyelország, Ausztrália kapott 10 méternél hosszabb felületet. Átlag 5 méter falfelület jutott egy-egy országnak, de hazánk csak 3 métert kapott. Kiküldött térképeinkből összesen négyet ragasztottak ki a falfelületre. A 32 többi térképet és atlaszt az iráni kiadványokkal együtt egy kis asztalon felhalmozva lehetett csak megtekintetni.

Érdekes, újszerű térképek voltak a gyermeknek készített, rajzos német várostérképek (Kinderstadtplan Gotha). Németország teljesen új technikai megoldással készítette el, ahogy hirdették, az első valódi térhatású térképet az Alpok egy részéről. A különleges fóliával borított térképet (polarizációs szemüveg vagy speciális megvilágítás nélkül is) szemlélve, nagyszerűen kirajzolódik a domborzat. Az amerikaiak a korábban már kiadott „Éjjeli fények a Földön” című úrfelvételek alapján készített térképüket újították meg. A korábbi térképen fehér foltok jeleztek a települések közvilágításai által megvilágított területeket. Az 1994–1995 évi úrfelvételek alapján átdolgozott

térképen piros színnel bemutatták az erdőtüzek által megvilágított részeket is. Horvátország kiállította önálló atlaszként megjelent első iskolai földrajzi atlaszát. A bécsi Freytag & Berndt készítette az atlasz térképeit, és sokszorosította a terméket. Ez azért meglepő, mert a cég évek óta már nem foglalkozott iskolai atlaszok készítésével. Ez lesz a nagy visszatérés első állomása? A nemzeti és regionális atlaszok publikálása tovább folytatódik, bár érdekes módon, a nemzeti atlaszok több kötetben való és ismételt kiadásai miatt. A Spanyol nemzeti atlasz „Fizikai környezet” című kötetét kisebb nagyságban, jobban kezelhető formátumban, javítva adták ki (2001). A „Tengeri szállítások” kötetet 2. kiadásban (2002), a „Pénz és bankfelületek” kötetet 3. kiadásban (2002) tették közzé. Publikálták Andalúzia regionális atlaszát (2002) 1: 1 000 000 méretarányban. A Svéd Nemzeti Atlasz „Földtan” kötete 3. (2002), az „Egészségügy” kötet 1. kiadásban (2000) jelent meg a 19 kötetes sorozatból.

Az Egyesült Államokban Oregon regionális atlasza második kiadásban (2001) látott napvilágot. A franciák Vanuatu partmenti halászatáról adtak ki tematikus atlaszt. Kína a nemzeti kisebbségekről, az ország közlekedéséről továbbá – úrfelvételek alapján – az ország felhőborítottságával és Nyugat-Kína érintetlen környezeti területeiről publikált atlaszokat.

Nagyon sok ország hozott magával CD-ROM-on, DVD-n megjelentetett atlaszokat, térképeket. Megfelelő lejátszók nélkül ezek a térképek értékelhetetlenek voltak. Egyedül a svájci nemzeti atlaszt lehetett megtekinteni a kihelyezett számítógépen.

Az országonkénti kiállítás mellett nagyobb területet foglalt el Dél-Afrika térképtörténete, a gyermekrajz térképek, az ENSZ földrajzi nevekkel foglalkozó kiállítása és a tengeri térképek bemutatója. Az összes kiállítási falhossz kb. 400 métert tett ki. Összehasonlításként, az egyik legszebb térképkiállítást szervező Barcelonában (1995) 1600 méter hosszú volt a kiállítási felület a portolán térképek külön kiállítása mellett.

A térképkiállításokra térképet, atlaszokat és térképészeti tárgyú könyveket vártak a kiállítók. A bemutató célja az előző konferencia óta eltelt két év térképújdonosságainak az áttekintése, az új irányzatok, térképtípusok megismertetése. Piacnyerő reklámanyagot eddig nem állítottak ki ICA konferenciákon. A szervezők elkövették most azt a hibát, hogy több céget, intézményt ismertető reklámanyagot (reklámpozszt) is kiállítottak.

A kiállított térképek közül az alkalmi zsűri 13 térképet tartott díjra érdemesnek, és nyolc közönségdíjat adtak ki. A gyermekrajzoknál csak idegen ország térképeire lehetett szavazni. A nemzeti térképkiallításnál ilyen megkötés nem volt. A jól szervezett, népes küldöttségek (Kína, Spanyolország) így több díjat is kivívtak maguknak.

A gyermekrajz kiállításra 144 térkép érkezett. Összesen tíz díjat adtak ki három korc kategóriában (9 év alatti, 9–12 éves, 13–15 éves gyerekek) és 135 közönségszavazat alapján kategóriánként további egyet-egyet. Magyarország egy díjat nyert. A Földet pandafejként ábrázoló rajzot a Béri Balogh Ádám iskola (Tamási) két tanulója készítette (*Fink Gabriella, Viszti György*). A díjat nem a helyszínen adták át, mint korábban, hanem postán küldik majd el. A dél-afrikai rendezők a rajz készítőit további 25–25 dolláros jelképes jutalomban részesítették.

Technikai kiállítás

A korábbi konferenciák elnevezése helyett, most „Kereskedelmi kiállítás” cím alatt állítottak ki a dél-afrikai térképkészítéssel foglalkozó szervezetek és a nagy nemzetközi műszer és programfejlesztők. Tíz dél-afrikai, térképkészítésben is érdekelt állami szervezet (a Földmérési és Térképészeti Hivaltól az AIDS terjedését térképen követő Egészségügyi Hivatalon át, az erdészeti hivatalig) és hat földmérési, légifényképezési, ill. földrajzi információs rendszereket készítő magáncég mutatta be termékeit. Kiállított az egyetlen dél-afrikai magán térképkiadó, a Map Stúdió is. A térképkészítő eszközöket, programokat előállító óriási nemzetközi cégek közül hét (pl. Intergraph, ESRI, Optron) mutatta be legújabb termékeit. A svéd T-Kartor, az amerikai East View digitális állományait árusította. Kiállító területtel képviseltette magát a Térképkereskedők Nemzetközi Társasága (IMTA) és a következő konferenciát szervező város A Coruna. A helyszínen munkát kereső cégeként volt jelen a Swedsurvey.

Szakmai kirándulások

Öt állami intézményt lehetett felkeresni, ahol a Földrajzi Információs Rendszerek segítettek a területi tervezést, a földhasznosítás módosítását stb. A magunk részéről a KwaZulu-Natal tartomány területfejlesztési igazgatóságát látogattuk meg Pietermaritzburgban. Itt *Frikkie Brooks* főigazgató fogadta a vendégeket. A szervezet feladata – a ha-

gyományos, azaz az egykori törzsi településirányítási, vidékfejlesztési rendszerek mellett – egy új önkormányzati irányítási és területfejlesztési szervezet létrehozása. (A törzsi kifejezést nem szabad használni az országban, helyette a hagyományos kifejezést alkalmazzák.) A hivatal

A durbani konferencia színhelye melletti Hilton szálló.

1:25 000 méretarányú ortofotótérképeket és 1:50 000 méretarányú térképeket készít KwaZulu-Natal területéről. Az ortofotókat kiegészítik a meglévő kevés kataszteri határvonallal. Minden önkormányzati közigazgatási szervezet egységes számítógépparkot és programot kap az átadott térképi adatok alapján történő helyi tervek elkészítéséhez. A digitális térképi állományokat a helyi önkormányzatok egészítik ki újabb kataszteri, közlekedési, közműhálózati adatokkal. Az új adatokat meghatározott időközönként továbbítják a központba. A központban az adatok átvizsgálása után tesznek javaslatokat egyes területeken központi támogatású fejlesztési programok indítására. Az egész program csak most kezd kibontakozni, de terveik szerint két éven belül az egységes géppark és az azon futó egységes térképállományt meg fogják teremteni. Sajnos a rendszerből lehívható térképek készítésénél nem ügyelnek a térképesz-

tétikára, a hagyományos térképkészítési elvek számítógépes megvalósítására. Ezért a térképek durva rajzúak, az egyes térképi elemek gyakran fedik egymást, a nevek elhelyezése következetlen. Összefoglalva: a térképek gyenge kivitele nehezíti a megfelelő döntések kialakítását is, de egyáltalán nem segíti elő a térképesztika kialakulását ezen a területen.

A közgyűlés

A közgyűlés hat új tagot vett fel (Ecuador, Indonézia, Kamerun, Lettország, Mozambik, Új-Zéland), több éves fizetési elmaradása miatt öt országot kizárt, három éves fizetési elmaradása miatt nyolc országot felfüggesztett. Két korábban felfüggesztett tagságú országnak, mivel elmaradásukat befizették, megújították a tagságát (Kenya, Tanzánia).

A taglétszám így 66 országra módosult.

A következő közgyűlés színhelyére csak egy jelentkező volt, Oroszország. Így az ICA 2007. évi konferenciája és közgyűlése 1976 után ismét Moszkvában lesz. (Korábbi döntés alapján 2005-

Az ICA új elnöke iráni és thai hölgyküldöttek körében

ben Spanyolországban, A Corunában lesz az ICA 22. konferenciája).

A közgyűlés új elnököt választott *Milan Koneèny*, a brnoi egyetem tanára személyében. Főtitkár maradt a holland *Ferjan Ormeling*. A héttagú alelnökségbe angol, amerikai, ausztráliai, finn, orosz, spanyol és kenyai küldöttet választot-

tak. A korábbi vezetőség négy női tagjából hárman is jelöltették magukat az új ciklusra, de csak egy, a finn küldött került be a vezetőségbe.

Az új elnök első beszédében köszönetet mondott a magas poszt elérésében segítő kollegáknak. Külön kiemelt három személyt, akiknek különösen sokat köszönhet, erősen biztatták és támogatták nemzetközi szereplését. A három személy *Miroslav Mikowski*, az ICA cseh nemzeti bizottságának elnöke, *Joel Morrison* az ICA korábbi alelnöke, majd elnöke és *Papp-Váry Árpád* az ICA korábbi alelnöke.

A közgyűlés 18 bizottság munkatervét fogadta el, és döntött azok vezetéséről. A Térképészeti és oktatási bizottság elnökének *Zentai László* magyar küldöttet, a Térképtudományi Tanszék docensét választották meg. Külön magyar sikerként könyvelhetjük el, hogy ez volt az egyetlen bizottság, ahol három személyt (a magyar mellett cseh, illetve kínai képviselőt) is jelöltek az elnöki posztra. A legtöbb bizottságnál csak egy, csupán három bizottságnál volt 2–2 jelölt.

A közgyűlésre 24 ország készítette el, és adta át a tagországoknak szöveges nemzeti beszámolóját. Három ország (Belgium, Magyarország, Portugália) CD-n is kiadta a beszámolót. Két ország (Ausztria, Svájc) névjegyen közölte, hogy beszámolója az Interneten olvasható.

A közgyűlésen hosszas vita folyt a Társulás nevének és alapszabályának a módosításáról. A Társulás nevét és tevékenységét a vezetőség ki kívánta egészíteni a földrajzi információkkal. Első javaslatuk szerint a Társulás új neve Nemzetközi Térképészeti Társaság és Földrajzi Információs Tudomány lett volna. A földrajzi információs rendszerek (angol betűszóval GIS) földrajzi információs tudományra (science) módosítása, melynek rövidítése továbbra is GIS lett volna erős ellenkezést váltott ki. Az ausztráliai Térképészeti Intézet nevét a közelmúltban Tér tudományi Intézetre (*Spatial Science Institute*) változtatták. Az új intézet kormány szinten jóváhagyott alapszabálya rögzíti az ICA-val való együttműködést is. Az ausztrál küldött ezért tiltakozott az előkészítés nélküli névváltozás és alapszabály módosítás ellen. Mások azt kifogásolták, hogy a Tudományok Nemzetközi Szervezete (ICSU) elfogadta az ICA/ACI (angol francia betűszó) megjelölést, és a változtatás szándékát velük is egyeztetni kellene. Nagyon sokan viszont támogatták a társulás térinformatika iránti elkötelezettségének a kifejezését az alapszabályban és nevében is. Végül, egész kis különbséggel az ellenzők győztek, feladatuk szab-

va az új vezetőségnek a névváltoztatás és alapszabály-módosítás alapos előkészítését 2005-ig, egy esetleges rendkívüli közgyűlés A Coruna-i összehívásáig.

Ugyanakkor elfogadták a hosszú ideje előkészített és a budapesti vezetőségi ülésen 2003. május elején véglegesített, a változó világhoz igazított ún. Stratégiai Tervet (lásd később).

Az ICA-nak kétféle kitüntetése van. Az egyik, Társulást alapító *Carl Mannerfelt* után elnevezett Mannerfelt-medál, amit nemzetközi elismertségű, kiemelkedő térképészeti tudományos eredményért ítélnek oda. Eddig hét fő kapta meg.

A másik kitüntetés a Tiszteleti tagság, amivel az ICA keretében végzett kimagasló munkát honorálják. A korábbi vezetőségek elég szűkmarkúan bántak ezzel a kitüntetéssel.

1974–1987 között négyévente csak 2, 1991-ben 4, 1995-ben 5, 1999-ben már 6 fő kapott ilyen elismerést. A leköszönő vezetőség most 7-re növelte a kitüntetések számát. Az okleveleket és emlékérmét a konferencia alatt különböző időpontokban (első közgyűlés, ünnepi vacsora, második közgyűlés) adták át. A kitüntetettek között volt *Klinghammer István* az ELTE rektora, a Térképtudományi Tanszék vezetője, az MFTTT alelnöke is. *Radó Sándor* (1974) és *Papp-Váry Árpád* (1995) után ő a harmadik magyar, aki elnyerte a magas nemzetközi elismerést.

Az ICA Stratégiai Terve

Minthogy 1959. évi alapítása óta – *Rhind* 1991. évi áttekintését leszámítva (A Nemzetközi Térképészeti Társulás szerepe [angol nyelven] a 15. [bournemouthi] konferencia előadasköteteiben) – a Társulás nem készített átfogó elemzést tevékenységéről, a soron következő feladatokról, ezért a vezetőség idén májusban közzétette, a 12. (durbani) közgyűlésen pedig elfogadta az ICA 2003–2011 közötti időszakra szóló Stratégiai Tervét.

Amint azt az anyag a bevezetőjében leszögezi, amennyiben a Társulás meg szeretné őrizni vezető nemzetközi szerepét a térképészet és a térinformatikai tudományok kapcsolódó területein, fontos változtatásokra van szükség. Ezt azonban csak úgy érheti el, ha újragondolja a kor kihívásaira adott válaszokat, és újrafogalmazza a közvetlen és távlati céljait.

Leszögezi, hogy ha az ICA a világ mértékadó térképészeti és térinformatikai szervezeteként elismerve továbbra is vonzó szeretne lenni a világ

országos térképészeti és térinformatikai szervezetei, egyetemei, állami és magánszervezetei, sőt egyes szakemberei, mint potenciális tagok számára, akkor

- biztosítani kell, hogy a geo- és térinformációk maximális mértékben hasznosuljanak a tudomány és a társadalom igényei szerint a térképészet és a térinformatikai tudomány nemzetközi előmozdítása és képviselése által;

- folytatni kell a globális problémák kezelésére irányuló, térképészeti, térinformatikai döntések, megoldások kimunkálását;

- elő kell segíteni a térhez kötött környezeti, gazdasági és társadalmi információk nemzeti és nemzetközi használatát, és különösen törekedni kell a statisztikai adatok ilyen módon történő bemutatására;

- fórumot kell nyújtani a térképészeti és térinformatikai kérdések megvitatására;

- törekedni kell az új térképészeti és térinformatikai ismeretek nemzetközi átadására, a tudományos és gyakorlati problémák országok közötti megoldására;

- elő kell mozdítani a legszélesebb értelemben vett térképészeti és térinformatikai oktatást, a szakmai szabványok elterjedését, illetve egyes, térképi vonatkozású kutatásokat.

A Társulás korai céljai és eredményei inkább akadémikus és tudományos jellegűek voltak. Az új technológiák (különösen a számítógépek és az elektronikus kommunikáció térhódításával), a térképkészítés és -használat átalakulásával, a bizottságok egyre inkább technikai, vezetéstámogatási arculatot nyertek.

Az 1990-es évektől, az egymás után megjelenő globális célokat magáévá téve, a szervezet fontos változásokon ment keresztül. A térképek és a térképkészítés további hangsúlyozása mellett egyre inkább súlyt helyezett az olyan jellegű térképi alkalmazásokra is, amely az egész világot érintő kérdések elemzését, illetve megoldását célozzák. Az eredeti, alapításkori céloknak megfelelően és az újabb tendenciákkal párhuzamosan tevékenységi köre szakmai társszervekkel és olyan nemzetközi szervezetekkel való együttműködéssel bővült, mint az ENSZ, a FIG vagy az ISPRS. Az ICA ma már egy – szélesebb nemzetközi kezdeményezésrendszer részeként – olyan átfogó témákat is a magáénak érez, mint az adatbázisok növekedéssel párhuzamos felújítása, a téradat-szabványok, az internet-térképészet, az úrtávérzékelés térképészeti alkalmazása vagy a virtuális környezetek.

A magyar küldöttség néhány tagja (balról):
Papp-Váry Árpád, Zentai László, Pokoly Béla

A 60-as évekig az állami térképészeti szervezetek és térképkiadó vállalatok által előállított papír-térkép uralta a szakmát. Az utóbbi évtizedek technológiai átalakulása a felhasználóbarát grafikai megjelenítési lehetőségek, a térinformatikai adatgyűjtési, kezelési rendszerek elterjedésével egyfajta demokratizálódást is magával hozott, olyannyira, hogy egyesek már kétségbe vonták, hogy egyáltalán szükség van-e továbbra is térképészekre. Valójában a szakma, ha talán szűkült is, jelen van abban a tudományos és technológiai folyamatban, amely, a hagyományos térképektől az Interneten elérhető atlaszokig, ezek előállítását célozza. Bár fennáll a veszély, hogy az új technológiák használói éppen az alapvető térképészeti ismeretekben szenvednek hiányt, ezen a módon sokakban éppen szélesebbre nyílnak a szakma iránti ösztönös fogékonyság.

Változást tapasztalunk az egykor oly stabil, az országos térképezésért felelős állami térképészet terén is. Egyre nagyobb szerepet kapnak a különféle térképész/térinformatikai vállalkozások, az oktatás, de az önálló szakemberek is. Igény van arra is, hogy egyéni tagok hozzájuthassanak az ICA közvetlen, jelszóval védett információihoz. Szükség van tehát a társulás tagsági szerkezetének újragondolására. Az alábbi új tagsági kategória-javaslatok születtek:

- az eddigi országos (nemzeti képviseleti) tagság;
- egyéni tagság – a nemzeti képviselet mellett kisebb tagdíjjal (pl. 10 \$/év), illetve nemzeti képviselet nélküli országokban magasabb díjjal (pl. 25 \$/év);

– társult tagság – itt attól függően, hogy oktatási/szakmai, országos térképkiadó vállalkozásról vagy nemzetközi térképészeti/térinformatikai cégről van szó – a tagdíj egy egységtől akár tíz egységig terjedhet.

A tudományos, oktatási, szakmai és társadalmi környezet, amelyben a térképészet működik, szintén változik. A változó lehetőségeket kihasználva kell megfelelni azoknak az új igényeknek, amelyeket az új kor támaszt (a mobil telefónia és a GPS technológiák adta lehetőségek kihasználása, az oktatásban alkalmazni az élethosszig tartó tanulás eszközeit, a társulás működésében a túlterhelt önkéntes ICA ügyintézők felváltása egy-két fizetett alkalmazottal stb.).

Egy SWOT analízisen alapuló részletes elemzés eredményei alapján a Társulás vezetősége azt ajánlja, hogy a társszervezetekkel való kapcsolattartás mellett vállalni kell a térinformatika tudományával való szoros kapcsolatot, aminek a szervezet nevében is meg kell mutatkoznia. A térképészet és a térinformatika párhuzamosan, egymást erősítve fejlődnek, és olyan két részterületről van szó, amelyet igazán nem is lehet szétválasztani. Az ICA új nevről a következő konferenciának kell majd döntenie.

A földügyi és térképészeti ágazat kormányzati helye Dél-Afrikában

Az ágazat a tekintélyes számú, mintegy 35 minisztériumot tartalmazó dél-afrikai központi államigazgatás földügyi minisztériumában helyezkedik el (*Ministry of Land Affairs*). Hatáskörébe tartozik a magyar értelemben vett földügyi és térképészeti igazgatás, de ezen kívül a területfejlesztés, valamint a nagy jelentőséggel bíró föld- és birtokpolitikai reformok, illetve a restitúció kérdései is. Az ún. földügyi tervezési és információs főcsoportfőnökségbe az alábbi főigazgatóságok tartoznak:

1. Telekkönyvi főigazgatóság (*Chief Directorate Deeds Registration*). Az ingatlanok tulajdonviszonyaiban a rendszerváltozás óta nem történt semmi lényeges változás: az állami tulajdonba vett földeknek a fekete lakosság körében való kiosztása roppant lassan halad. Alighanem a stabil piaci viszonyok magyarázzák azt, hogy a hatalmas országban összesen kilenc telekkönyvi hivatal van. Az északkeleti, zömmel feketék lakta Limpopo tartományban vagy a hárommillió Durbanban nincs telekkönyvi hivatal. A hivatalokban nemrég bevezették a szerződések vonalkódos nyilvántartását.

2. Kataszteri földmérési főigazgatóság (CD Cadastral Surveys). A korábbi rendszerben már meglévő tulajdonviszonyokat tükröző kataszteri térképrendszert digitalizálták (Cadastral Information System, CIS) de a hagyományos afrikai (törzsi) területek feldolgozása nagyon pontatlan. A program elsősorban népszámlálási, illetve választási összeírási célokat szolgált, ezért a rohammunkában felmért külvárosi kataszteri adatok a tulajdonbiztonság hagyományos igényeinek még nem felelnek meg. Az 1999-ig összesített adatokat ezért igyekeznek folyamatosan pontosítani.

3. Földmérési és térképészeti főigazgatóság (CD Surveys and Mapping). A Fokváros mellett (Mowbray) működő hivatal, amely egyébként a konferencia fő szervezője volt, felelős az alaphálózatok fenntartásáért, a topográfiai térképekért és az országos légifényképezésért. Vízszintes alaphálózatuk részeként nemrég üzembe helyeztek egy 38 állandó állomásból álló GPS rendszert. Legnagyobb méretarányú, az egész országot lefedő topográfiai térképsorozatuk 1:50 000-es, digitális átalakítása nagyrészt elkészült. Az ország területének 25%-áról áll rendelkezésre a népszerű, főleg városi és ipari, bányászati területeket lefedő 1:10 000 méretarányú ortofotótérkép.

4. Területi tervezési és információs főigazgatóság (CD Spatial Planning and Information). Az óriási területi és társadalmi különbségekből eredő feszültségek csökkentését elősegítő területi terve-

zésért felelős szervezethez tartozik egyebek között az országos téradat-infrastruktúra (SDI) témaköre is.

General Assembly and Conference of ICA held in Africa for the first time

Summary

Á. Papp-Váry–B. Pokoly

The article reports on the 21st International Cartographic Conference and 12th General Assembly of ICA the first ever such event held on African soil. The considerable efforts of the local organizers to make the presentations, the exhibitions, the professional and social programmes a success are acknowledged. An introduction to the social transition as well as recent developments and difficulties in the host country are also given. Events of the General Assembly reflect the attempts of the ICA to meet the new challenges facing cartography in the age of information. Some of the relevant findings of the Association have been summarized in its accepted strategic plan. The small Hungarian participating team was pleased to bring the news back home: the election of a Hungarian chairman (*László Zentai*) to the Commission of Education and Training and naming *Prof. István Klinghammer* honorary member of ICA.

GEO 2004 MAGYAR FÖLDTUDOMÁNYI SZAKEMBEREK VII. VILÁGTALÁLKOZÓJA

2004. augusztus 28–szeptember 2.

DÉLVIDÉKI TÁJAKON

Szeged-Szabadka-Újvidék

Az ötnapos rendezvény szakmai terepbejárásokból, plenáris és szekcióülésekből, valamint poszter kiállításból áll.

SZEKCIÓK: „A” Geofizika
„B” Geográfia
„C” Geológia
„D” Meteorológia
„E” Kartográfia, földmérés, térinformatika
„F” Oktatás, módszertan

A rendezvény körlevele megtalálható a HUNGEO honlapján:
<http://lazarus.elte.hu/hun/hungeo>, <http://www.foldtan.hu>